Учѣте ся брати мои,
Думайте читайте

СВОБОДА

„Въ своей хатѣ своя правда
И сила и воля“
Шевченко.

И чужому научайтесь
Свого не цурайтесь

ЧАСОПИСЬ ДЛЯ РУСКОГО НАРОДА ВЪ АМЕРИЦѢ И ОРГАНЪ „РУСКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА“.

Число 12. ДЖЕРСІ СІТІ. Н. Д. Середа 17-го Апрѣля 1895. ГОДЪ III.

ОДОЗВА.

Дорогіи Братя!

Зближае ся важна хвиля, надходить часъ важный въ житю нашомъ, яко Русиновъ, въ житю членовъ одинокого руско-народного товариства „Союза“. Не давный то часъ, бо лишь зверхъ року, якъ мы, познавши нашй потребы духовнй, народнй и економичнй, зобрали ся подь одинъ прапоръ — звязали ся въ „Союзъ“ — въ одну велику народну руску родину, щобъ стати всѣ якъ одинъ мужъ за наши рускй народнй права, щобъ свѣтло правды и науки понести помѣжь родныхъ братовъ, котрыхъ судба розкинула колонѣями по цѣлой Америцѣ. Треба намъ образоватись якъ далеко мы зайшли, треба намъ прозадуматись надъ нашою културною ролею въ Америцѣ — треба намъ застановитись надъ економичнымъ положенѣемъ.

Въ той то цѣли просимо Васъ Братя на зборы нашого товариства „Союза“, котрй водбудуть ся 30-го Мая с. р. въ Олифантѣ, Па. Прибувайте братя, спѣшѣть на раду, на вѣче народне; заохочуйте другихъ — старайте ся щобъ якъ найбольше членовъ приступало до нашого Товариства. Насъ сила народу въ Америцѣ — дѣти одной матери Руси — будьможъ и мы вѣрными ей сынами — неблукаймо ся, мовь тй пазрячй рабы, отворѣмъ очи а побачимо свѣтло. Програма загальныхъ зборовъ руско-народного Товариства „Союзъ“, котрй водбудуть ся 30-го мая с. р. въ Олифантѣ есть слѣдуюча:

1.) О год. 10ой одслужить ся Соборне Богослуженіе о призване помощи святаго Духа въ парохіяльной церквѣ въ Олифантѣ.

2. О годинѣ 2½ въ руской гали розпочнуть ся нарады Народно-руского „Союза.“

а) Вступне слово б) Справоздане секретара и касіера, в) Справоздане контральной комісіи.

2.) выборъ нового Выдѣлу
3.) Внесене членовъ. —

Програма

Музыкально-декляматорского вечерка и аматорского представленя, котре водбуде ся въ день Загальныхъ Зборовъ „Руско-народного „Союза“ дня 30-го Мая 1895.

ВЪ ОЛИФАНТЪ, ПА.
—въ—
руской галѣ.

1. Вступне слово.
2. „Щасть намъ Боже“ хоръ мѣшаный. (изъ Олифантъ и Майфільдъ 70 спѣваковъ.)
3. Отчитъ. { Културна роля Америк. Русиновъ } о. Нестора Дмитровъ.
4. Пѣснь соловея Solo [illegible]ский duet
5. „За вѣру“ декламація (дѣв: М. Н.)
6. „Гуляли“ хоръ
7. „Теорія и практика“ оповѣдане.
9. „Дурень кто проживае“ хоръ
8. Банда изъ Майфільдъ Рускій маршь.

По концертѣ слѣдуе театральне представлене:

„ЗНѢМЧЕНЫЙ ЮРКО“
Комедія въ двохъ дѣйствіяхъ.

Особы.

1. Стефанъ господаръ — Георгій Хилякъ
2. Доця его жѣнка — Текля Хованьска
3. Юрко ихъ сынъ — Михаилъ Фекула
4, Гелена ихъ донка — Н. Н.
5. Проць Николинъ старій воякъ, М. Вислоцкій.
6. Гласовичь реентый (дякъ) — Д. Пырчь.
7. Николай войтъ — Ал. Шлянта.
8. Василь присяжн: гром: — К. Кобанъ.
9. Семанъ, радный: гром: — А. Ковальчикъ.
10. Миронъ радн. громацкій — Иванъ Гузей.
11. Циганъ — Василь Тылявскій.

Молодежь сельска, хлопцѣ и дѣвчата. По укончѣню. театра одбудесь въ той самой галѣ — БАЛЬ. —

ТѢКЕТЫ.

На першій рядъ . . .	35 ц.
„ другій „	25 „
Галерія	15 „

— Початокъ о 7 годинѣ вечеромъ. —

Elmira 15 Цвѣгня. 1895.

Дописъ.

Хвальна Редакція!

Бувъ я въ тыхъ дняхъ въ „Castel Garden“ одшукати и взяти съ собою мого краяна, котрого були сперли, щобъ назадъ водослати до старого краю. И таки такъ зробили и я не могъ нѣчого вдѣяти, бо днесь зъ великимъ трудомъ пускають зъ кораблѣвъ на землю. Але що я тамъ видѣвъ то хочу тутъ росказати.

Коли я войшовъ до того забудованя, де тримають новоприбувшихъ людей зъ старого краю, то менѣ такъ лячно стало що ажь морозъ пойшовъ по моимъ тѣлѣ.

Мужчины, женьщины и дѣти — то все выглядае мовь бы зъ гробу встали; на ногахъ триматись не можуть по морской хоробѣ. На одномъ и другомъ рубаха чорна якъ свята земленька, а на пожовклой твари малюесь розпука, жаль и непевность що зъ бѣдами станеть ся: чи ихъ пустять на американьску землю чи назадъ вернуть?

Найгорше обходять ся дозорцѣ того еміграційного гарешту зъ нашими людьми, що не можуть нѣякъ розбесѣдоватись и не ма нѣкого щобъ за ними уявъ ся. Италіяне, чехи, нѣмцѣ, швиды мають своихъ агентовъ, котрй старають ся выдостати свого чоловѣка, а зъ бѣдными нашими земляками обходять ся дозорцѣ якъ съ тою нѣмою скотиною: разъ вразъ гукають, штуркають въ боки. Я, коли се побачивъ, то тяженько заплакавъ надъ долею моихъ нещастныхъ братовъ а помогчи нѣякъ не могъ. Тодѣ погадавъ я собѣ: Боже, Боже!, колько то разовъ о. Грушка въ „Свободѣ“ писали, представляли конечну потребу „Народного Дому“, молили, благали людей нашихъ, щобъ скинулись по колька доляровъ на тую святу и христіяньску цѣль — та дарма, ихъ голосъ, ставъ ся голосомъ вопіющаго въ пустынѣ. На непотребнй рѣчи то нашй людоньки охочо дають свой грошь, а тамъ де треба помочи нещаснымъ братамъ во имени Христа, тамъ наша рука за коротка щобъ подати яку помочь!....

Братя роботники! Слибъ вы були видѣли тую нужду, тую бѣду, тое немилосердне обходжине ся зъ нашими земляками, тую штурканину, яку невинно мусять зносити, то кленусь Богомъ живымъ, щобъ серце вамъ краялось и самй очи плакалибъ надъ бѣдою нашихъ еміграптовъ и вы-бъ въ той хвили готовй були послѣдну рубаху зъ себе имъ дати! Але того не треба. Скиньмо ся кождый а кождый по колька доляровъ а стане „Народный Домъ“, де знайдуть притулокъ новоприбувшіи шукать кавалка хлѣба для себе и для своихъ у далекому краю. Тодѣ постараеть ся зарядъ „Народного Дому“ о рускаго агента и той займе ся щиро бѣдными несвѣдомыми нашими еміграптами. Сли ктобъ сказавъ що насъ на се не стати, то минувъ бы ся зъ правдою. Сли кождый що ту насъ є давъ лишень по доляру, то 20 або и 50 тысячъ булобъ въ одной годинѣ.

Я знаю що се дало-бъ ся зробити слибъ такъ Русина примусѣли якъ въ старомъ краю. Але мы самй доброохотно зложити ся не можемс, бо руска байдужность и недбалость намъ сего не дозваляе. Но будь що будь — я вѣрую въ Бога що нашй людоньки переконають ся поволѣ о пекучой потребѣ „Народного Дому“ и поспѣшать зъ жертвою на тую святу цѣль.

Зъ поважанѣемъ
Петро Лепакъ.

КНИЖОЧКА

Котра повинна знаходити ся въ кождой руско-американьской хатѣ.

Передъ колькома днями выйшла у Львовѣ накладомъ редакціи журнала „Жите и Слово“ въ московской мовѣ книжочка зъ представленемъ тяжкого гнету, якій терпить нашь народъ — его мова и литература въ царствѣ російскомъ, а коньчить ся покликомъ Украины до всей Европы, щобы та въ имя свободы, цивилізаціи и братства народовъ поддержала ей и ободряла.

Редакція „Свободы“ уже постаралась о прислане той такъ важной книжочки и редакторъ „Свободы“ переведе сю книжочку на англійску мову и на нашу родну. На англійску задля того, щобъ американьцѣ знали о нашой бѣдѣ и нуждѣ и насъ лучше могли познати що мы за народъ, а въ родной мовѣ для того, щобъ нашй замотиличенй братя роботники, котрй дались перевести платными агентами російской поліціи въ особѣ переконьчиковъ духовныхъ зъ угорской стороны, отворили очи и спознали що не все золото що свѣтить ся и вернулись назадъ подъ народный прапоръ идбали о свое а не чуджому кланяли ся богу.

Водповѣдь Руснамъ, котрй скаржать ся на угорского священника о. Балога.

Маете розумъ я знаете дуже добре що Вамъ въ вашой бѣдѣ нѣкто не порадить, только Вы сами мусите свого лиха позбути ся.

Сли о. Балогъ на старость здитинячѣвъ и доставъ апетитъ зъ жидами ѣсти, пити и жидовскими коньми возити ся а зъ русиновъ насмѣвати ся, тодѣ не ему дивувати ся але вамъ, що такого терпите. Зробѣть прошене о иншого священника але не зъ угорщины и подпишѣть ся хоть 200 людей и пришлѣть до Редакціи, а мы постараемъ ся що будете мати руского гр. кат. священника после волѣ Христа.

Редакція.

УВАГА.

Зверваемо увагу нашихъ Родимцѣвъ зъ Олифанту и зъ околицѣ, щобъ перечитали собѣ тутъ подану водозву и численно явили ся на аматорске представлене зъ нагоды загальныхъ зборовъ „Союза“ въ ОЛИФАНТѢ.

SVOBODA

(LIBERTY.)

Weekly Paper

The only Russian political paper in this Country and has a largest circulation through the United States and is an invaluable advertising medium.

Предплата рôчна 2.00
До старого краю..........2.50

Всѣ дописи и грошѣ просимъ высылати пôдъ адресу:
To "Svoboda" Printing Office
48 William Str.
Jersey City Hights, N. J.

Наша газета выходить що тыждня въ Середу.

ADVERTISING RATES:
One inch per annum...$ 10.00
,,Six months. ,, 6.00

All money or money orders should be addressed to:
,,Svoboda" Printing Office
48 William Str.
Jersey City, Hights N. J.

Entered at the post office at Jersey City, N. J., as second class mail matter.

ВѢСТИ ЗЪ НАШОЙ ОТЧИНЫ.

ГРОЗЯЧЕ НЕЩАСТІЕ.

Сего року сподѣють ся въ Галичинѣ страшного нещастя а именно выливу рѣкъ. Уже теперь прибуло по рѣкахъ зтôльки воды, що найгрубшй криги леду ломлять ся а що буде якъ пригрѣе?.

Жидôвска господарка по рускихъ селахъ.

Живъ передъ кѣлькома лѣтами въ Петранцѣ, калуского повѣта, статочный и тверезій ґазда Данило Каратникъ. Маючи до 20 моргôвъ поля, волы, коровы, хлѣба паши пôдъ достаткомъ и живъ собѣ въ гараздѣ а навѣть ставъ раднымъ громацкимъ и ,,вторымъ" старшимъ братства церковного. Въ тôмъ часѣ передъ девяти роками, прійшовъ до Петранки бѣдный жидокъ, Хаимъ Гохманъ, той самъ, що отсе по засудѣ въ Станѣславовѣ утѣкъ зъ вязницѣ. Вôнъ саме тодѣ повернувъ зъ Румуніи, куда бувъ утѣкъ, якъ судъ выточивъ проти него слѣдство о убійство одного господара въ Петраньцѣ. Коли свѣдки повмерали и справа задавнила ся, Хаимъ Гохманъ своимъ приѣздомъ знову ущаслививъ Петранку. Зъ разу жебравъ зъ нужды, а селяне, забувши на доверщенный нимъ злочинъ убійства, запомагали его милостинею. Пôзнѣйше зъ малой торговлѣ покладками зачавъ Хаимъ Гохманъ порастати въ пѣре и впросивъ ся до Данила Каратника въ комôрне, бо Данило мавъ двѣ хаты. И чи повѣривъ бы хто, що той бѣдакъ Хаимъ Гохманъ за одинъ рôкъ ставъ спôввластителемъ цѣлого грунту Данила Ка ратника, розпоѣвъ его до безпамяти, всѣ купна и продажи робивъ зъ нимъ, коли его добре упоѣвъ, а въ шесть лѣтъ пôзнѣйше ставъ уже спôввластителемъ звыжь 30-морґового господарства, мавъ склепъ, робôтню шевску, кôлькадесять штукъ рогатой худобы и заложивъ свою сѣть лихварску на цѣле велике село Петранку.

Въ загалѣ сумнй, сумнй вôдносины въ тôмъ нещеснôмъ селѣ! Жиды посѣли хлôпскй ґрунты на велику скалю: тамъ уже называесть ся одна часть села Лейбôвъ Кутъ, друга Хаимôвъ Кутъ, Ейзикôвъ Кутъ... Гершкôвъ кутъ и т. д. За горѣвку котру селяне берутъ у жидôвъ на хрестины, весѣле и тымъ подрôбнй нагоды, мусять давати векслѣ, а за процентъ роблять жидамъ страшну паньщину: селянинъ вôдробляе за 20 крайцарôвъ ден но въ косовицю або жнива, розумѣесь на своимъ харчи, бо инакше жидъ ему грозить запôзванемъ векселя. Всѣ лучшй сѣножати въ рукахъ жидôвскихъ; одинъ знаный Лейба продае сѣна за 800 зр. рôчно а косять ему хлопы за процентъ!. Въ Петранцѣ 100 паръ воловъ жидôвскихъ тримають селяне або за процентъ або за обôрникъ. Та й не въ самôй лишь Петранцѣ! въ Новици 200 паръ волôвъ по ґаздахъ власнôсть жидôвска. Такъ само по вѣхъ сусѣдныхъ селахъ — якъ Угринôвъ середный, Лозѣне, Красне, Топôльско и т. д. — побачишь велику силу ,,халатовыхъ горожанъ" яко властителѣ великихъ грунтôвъ и живого инвентаря.

Автору ,,Рускй кольонии въ Америцѣ"

Audiatur et altera pars.

По нашому буде такъ: не все правда що надруковано. И такъ подыбавъ я надруковано въ ,,Дѣлѣ" розправу пера добродѣя М. Д. пôдъ заголовкомъ: ,,Рускй кольонии въ Америцѣ."

Поминувши тую частину розправы, де авторъ описуе звычаѣ и обычаѣ американôвъ, тутейшй законы и суспѣльнй вôднозины, приходжу до той головной, котра и пôсля думки автора есть такою, де описуесь положене рускихъ кольоній въ Америцѣ.

Во первыхъ, авторъ не щадивъ кадила о. Волянскому котрого я днесь можу поспытатись за 500 долярôвъ. Дальше, тіи люде, котрыхъ авторъ зве рускою інтелигенцію и що управляли шторами, то пôсля австрійского карного права, мусѣлибъ сидѣти за люцку кривду лѣтами въ Ивановой хатѣ.

Наконецъ о. Андруховичъ не бувъ такимъ страшнымъ якъ го авторъ розправы змалювавъ. Я опишу тую цѣлу подѣю и змалюю тую чесну громаду зъ переду и зъ заду, бо я бувъ наочнымъ свѣдкомъ — а testis ocularis щось значить.

Sapienti sat,
о. Гр. Грушка.

Хто хоче купити добрый грунтъ

Зъ Турчаньского пишуть: Въ селѣ Бôтли и Ботельцѣ нижнôй, тутейшого повѣта, мусять селяне въ наслѣдокъ кôлькалѣтныхъ неурожаѣвъ выпродавати свой грунты. Просимо нашихъ сусѣдôвъ Лемкôвъ, щобъ приходили до насъ а можуть тутъ легко и дешево накупити грунту. Моргъ грунту въ загородѣ платить ся тутъ 50 до 100 зр., а въ верху 10 до 25 зр. Всѣ краевй часописи просимо о повторене того оголошиня — Зверхность громадска въ Битли и Вотельцѣ нижной.

Покарана скупôсть.

Въ Бабици хотѣло двохъ жидôвъ, отецъ и сынъ, переѣхати вбрôдъ рѣку Вислокъ. Въ половинѣ рѣки заскочила ихъ крига и ударила зъ такою силою въ вôзокъ, що перевернула его а оба подорожнй упали въ воду. Отецъ поперетинавши посторонки выратувавъ себе и два конѣ, а сынъ и третый кôнь потонули.

Труца сына доси ще не вôднайдено, имовѣрно для того, що пака наповнена тягаромъ, мусѣла его придавити на днѣ рѣки. Нещасный мавъ при собѣ 600 коронъ готôвки. Причиною нещастя була скупôсть, бо жиды въѣхали въ рѣку, щобъ не платити кôлькохъ крайцарôвъ за перевôзъ на поромѣ

НА ПАМЯТНИКЪ

Н. Гоголя якій мае стануги въ Москвѣ, зôбрано 67. 434 рублѣвъ, а недавно помершій богачъ Демидовъ обѣцявъ дати всю скôлькôсть бронзу потрѣбну на сей памятникъ. Никола Гоголь се слава наша и мы смѣло можемъ нымъ гордитись бо бувъ Русинъ-Украинецъ, котрый перший навчивъ москалѣвъ якъ мають въ своей мовѣ писати и писати щось доброго, путнього, и серце и душу прошибаючого, щобъ тогдашну московску суспôльнôсть выбавити зъ болота и грязи татарско-бизантійской дрѣмоты и вказати дорогу до свѣтла, волѣ и добра. За се вдяка Украинѣ днесь така, що мертвому ставлять памятникъ а зъ 17 мільонôвъ землякôвъ Гоголя роблять москалѣ зъ живыхъ нѣмыми трупами.

Буковиньскій перекôнчикъ.

Якъ пише ,,Просвѣщеніе" а радше ,,Заслѣплене" буковиньского народу, мае прійти до New-York-у буковинскій рускій уроженецъ о. Евтихій Балановичъ, котрый недавно скôнчивъ науку въ православной духовной академіи въ Петербурзѣ и буде приходскимъ священникомъ дла кôлькохъ бѣло-русинôвъ бувшихъ унѣятôвъ зъ миньской губерніи въ New-Yorku.

Въ справѣ еміграціи нашихъ селянъ до Бразиліи.

Краеви руски газеты богато и зъ часта пишуть о еміграціи нашихъ селянъ до Бразилии и всякими способами стараютъ ся вôдклонити нашихъ людей вôдъ завзятого намѣру пускати ся наслѣпо въ свѣтъ за очи и самохôть кидатись въ обятія голодовой смерти.

Днесь сказавши правду, нѣ пôвнôчна нѣ полуднева Америка не есть тымъ el dorado-мъ, якимъ собѣ нашй люде представляють и якъ хитрй аґенты малюють тіи далекй краѣ наче земскій танцюристый рай, де усе готове впадае въ ротъ и тôльки працѣ чоловѣка попавшого тамъ, щобъ тримавъ го отвертымъ.

Давнѣйше богатй посѣдателѣ и першй заграбителѣ безмежныхъ обшарôвъ земель въ Америцѣ богатѣли ся и ставались міліонерами потомъ и кровою купленыхъ не грôвъ яко невôльникôвъ, котрй лишень за одну лиху ѣду працювали въ плянтаціяхъ и при корчованю лѣсôвъ.

Але днесь купленыхъ африканскихъ невôльникôвъ нема, то на ихъ мѣсце стають бѣлій невôльники, котрй зъ послѣдного тягнуть ся на заплачене далекой и небезпечной подорожи, щобъ опôсля дармо робити зо всѣхъ своихъ силъ въ користь хитрого и безъ серця спекулянта Don Martinez-a.

Изъ всѣхъ еміґрантôвъ, котрй удають ся до Бразиліи, та лише однымъ Италіянцямъ яко тако удаеть ся забезпечити свою долю,

Италіянцѣ уже ôдъ давна почали еміґрувати туда и ихъ е велика сила; ихъ мова дуже подôбна до той, котра уживаеть ся въ Бразиліи и таліянецъ въ одномъ мѣсяцю уже нею говорить Италіяньскй конселѣ опѣкують ся еміґрантами и знають о кождôмъ: де и кто го бере на роботу, за яку платню и на случай сли зробить ся ему яка кривда — ôнъ знае до кого удатись и поскаржитись.

Але нашь бѣдный, темный изъ за пеца вылѣзшій селянинъ, приходячій поодиноко до той Бразиліи, немае нѣкого за собою тôлько жида Гершка аґента и той му за отця, за опѣкуна, за брата и тлумача. Тутъ подаю одинъ примѣръ: якъ тотй жидки аґенты обходять ся зъ нашими людьми. Запôзнавъ ся я бувъ въ Чікаго на выставцѣ зъ однымъ кореспондентомъ ôдъ италиянской газеты въ Rio de Janeiro и мѣжь внчимъ звѣвъ я рѣчь о тамтейшихъ еміґрантахъ и поспытавъ чи се тому правда, що въ Бразиліи такъ добре? На се дôставъ я таку ôдповѣдь: ,,щобъ описати долю бѣдныхъ еміґрантôвъ — сказавъ мôй собесѣдникъ — треба доброго пера, щобъ представить нужду та бѣду, тулацтво, ночоване пôдъ голымъ небомъ, переганяне зъ одного офісу до другого тыхъ бѣдныхъ невôльникôвъ въ обдертыхъ лахматяхъ! Неразъ, не два надививъ ся я на тыхъ добровôльныхъ изгнанникôвъ.

Найгôрша бѣда тимъ, що приходять въ маломъ числѣ а незнаючи анѣ бесѣды, анѣ не маючи де якихъ знакомыхъ, тôлько вся ихъ будучнôсть въ рукахъ жидка аґента тлумача. Я — Повѣдавъ дальше кореснодентъ — мавъ нагоду переконати ся якъ то зъ бѣдными а особливо зъ поляками ,,coi polachi ed altri" обходять ся и якъ ихъ аґентъ тлумачь продае плянтаторови.

Агентъ. тлумачь хвалить еміґрантôвъ що суть дуже сильнй люде бо походять зъ тыхъ а тыхъ краѣвъ, до роботы можна ихъ смѣло запрягти наче волôвъ и що на ихъ удержане мало треба а що имъ дасть ся то они будуть мусѣли приняти. Тодѣ аґентъ взявше добре лапове, стае людямъ хвалити тое мѣсце где пôйдуть и що робата легка а платня добра. Богато зъ тыхъ нужденныхъ гине по дорозѣ нѣмъ зайдуть на мѣсце призначеня. А коли и роблять тяженько мѣсяць, два, або и три, та жадной платнѣ не видять, бо имъ порахуе немилосердный ґазда навѣть и дорогу черезъ воду, за й не заплативъ.

Сли котрый пригадае куда ихъ вели, то втѣкае назадъ зъ вôдки бувъ взятый, сли нѣ, то стаесь невôльникомъ и дичѣе въ лѣсахъ, горахъ, або на плянтаціяхъ, де по бôльшой части гине ôдъ удару сонця.

Така доля чекае тыхъ що йдуть въ свѣтъ за золотымъ руномъ.

о. Грушка.

АМЕРИКАНЬСКА РУСЬ.

Philadelphia, Pa. Тамошни нашй братя Русины за стараньемъ своего душпастыря Грабора поставили прехорошу гр. кт. руску церковь, котра не одовга буде посвященна.

Pittsburgh Pa. За стараньемъ о. Поляньского гр. кт. руского священника будують нашй братя Русины нову церковь за 25 тысячъ доляровъ. Стѣны уже вымурованй а не одовга буде скôнчена, — щасть Боже!

Въ Jersey City, начнеть ся будова парохіялного дому, котрого цѣна выносить три тысячъ дол.. Се буде забудоване во три поверхи.

ПОДЯКА.

На дняхъ получила наша церковь великій дарунокъ вôдъ чесного парохіянина Ивана Адамчака зъ Jersey City три образы зъ торговлѣ д. Димета зô Львова. Образы прехорошй, натуралной величины, представляючи трьохъ Святителей. Тй образы були нарочно замовленй и коштують 100 зр. а оправа въ рамы 35 дл. Сердечне щиро-руске спаси-Богъ благодѣтелю.

Jersey City 17 цвѣтня 1895.

Урядъ парохіяльный.

Нова газета.

Въ Wilkes Barre, Pa. мае выходити московска газета коштомъ архимандриты зъ San-Francisco. Цѣль сей газеты буде баламутити Угро русиновъ, словаковъ и притягати ихъ на царославіе.

Хорошій примѣръ жертволюбія.

Въ мѣстѣ Troy, якъ извѣстно нашимъ людямъ, уже ôдъ двохъ роковъ робота по фабрикахъ зовсѣмъ устала, або въ декотрыхъ мале число робôтниковъ працюе по два або по 3 дни въ тыжнѣ за яку будь цѣну бодай на хлѣбъ було. По мимо тыхъ прикрыхъ та тяжкихъ часовъ, нашй хлопцѣ котрй ще яко тако тамъ роблять, зложили помѣжъ собою 40 доляровъ и прислали на джезісітску церковь, щобъ за тотй гроши справити то що буде здавати ся наразѣ потребнымъ.

За сей великодушний даръ въ имени цѣлой парохіи складаю нашимъ рускимъ молодцямъ козакамъ сердечне Спаси-Богъ. Най Господь подасть имъ свою ласку и здорова до тяжкой працѣ!

ЧИТАЙТЕ!

НЕЗАБУВАЙТЕ
за
„Народный Дôмъ"

НАЙ ЗНАЮТЬ ЛЮДЕ!

Дальше, через таке корчемне пропаговане царославія мѣжъ нашими робôтниками, ще больше пхаесь людъ въ тьму невѣжества и морального зôпсутя. Платнй місіонеры не перебераютъ средствами, щобъ лише дойти до своей цѣли. Ихъ цѣль есть приподобати ся высшимъ поліційскимъ россійскимъ властямъ, до котрыхъ пишуть о собѣ самыхъ хвальний листы: же тôльки а тôльки „русскихъ" просвѣтилось свѣтломъ православной вѣры чудомъ божимъ по 500 и 700 сотъ душъ отрѣкають ся заблуждений Рима". За сю собачу вѣрнôсть получають кресты и пôдвышеня платнѣ, а темный людъ що давъ звестись, впадае въ релігійный индеферентизмъ, и самъ себе пытае ся: „що я теперь властиво вѣрити маю? Я – не я, моя мова не моя и московскои незнаю — казали менѣ чогось вôдрѣкати ся а въ якесь щось вѣрити. Та ба! ось рап prewelebny о. Балогъ не мали зъ чого жити въ Wilkes Barre, перейшли на тое православіе и за те мають 100 доляровъ на мѣмѣсяць и они знали „где шукати правды."

Кумови Ивану, що е трохи ученый, то вже му обѣцяли 700 дол. на рôкъ и буде якимсь тамъ псо-ловщикомъ а за рôкъ и може и попомъ а менѣ якій чортъ зъ того? Усе трублять: молитись зъ руского царя и за его пра, пра, пра, бабку а ту неможу днесь и самъ за себе анѣ дати на парастасъ за родичами, бо кумъ казалй що мы уже въ чистилище вѣрити не маемо. Сли воно таке, то мои родичи суть: або въ небѣ або въ пеклѣ.

Сли въ небѣ то имъ парастасу не треба, сли въ пеклѣ, то онъ имъ не поможе на вѣки. Отже шкода даромъ викидати грошй а лучше пропити. Менѣ якось не ясно съ тымъ православіемъ. Тй нашй панове зъ угерской стороны якось крутять. Коли були въ старôмъ краю, то належали до загорѣлыхъ мадяръ и присягали вѣрнôсть угорскому королю и св. римскому престолу; наколи прийшли до Америки, то ще яко тако они були гр. кат. доки ще было ихъ мало и кождый ховавъ сотками доляровъ до своей кишенѣ. Но якъ прийшло ôбльше panow prewelebnych ажъ одинъ повный шифъ и було ихъ больше якъ насъ всѣхъ Русиновъ и черезъ те долярики почали зъ рѣдка лѣзти въ кишеню, тогдѣ то вôдрѣклись вѣры и своей народности, бо якійсь тамъ синодъ то есть найстаршій міністеръ православія взявъ ихъ на свою службу за велику платню. Имъ теперь добре бо мають гроши, а намъ бѣднымъ робôтникамъ не тôлько що зломаной копѣйчины не показали, але ще взяли нашй церкви и дали на власнôсть якогось тамъ хримандрита зъ Санъ-Франціско и спокôй сумлѣня намъ вôдобрали.

Хримандритъ колись церковь продасть, подѣлить ся зъ батюшкомъ, якъ теперь звуть превелебного, а ты Янку пий воду! Священникъ за часъ свого православія назбивае грошенять тай буде собѣ жити де схоче, а ты дурный Иванку якъ повернешь до старого краю, то цѣле село тебе обсмѣе а священникъ до церквѣ не пустить и знову скажуть на щось присягати. Або якъ де пôйде чоловѣкъ и тутъ за роботою и достане тамъ, де калакутска церковь, якъ то нашъ о. протоерей все называють, то знову бѣда: бо треба знову бути такимъ русиномъ якъ и въ старôмъ краю. Та мы прийшли сюда за роботою, а не длятого щобъ насъ на якесь тамъ православіе навертали, перевертали. Та мы прийшли зъ краю не погане але крещеный народъ. У насъ нема калакутской церкви, а лишень руска. Отъ я и кумъ и другй называемъ ся вже ôдъ трохъ тыжднôвъ православными — та що намъ съ того коли мы незнаемо що воно е ? Навѣть о. Балогъ котрый бувъ ще въ одну недѣлю таки такимъ священникомъ якъ въ краю, а въ понедѣлокъ уже православнымъ, протое не було часу надъ тымъ подумати. Менѣ таки воно все щось здае ся не то „humbug".

Другй робôтники: якъ нѣмцѣ, поляки, словаки мають въ своей рôдной мовѣ газеты, бародни Союзы — а мы днесь навернений а властиво о дурений не маемо своей мовы, бо та котрою говоримо то се не наша, якъ повѣдае о. протоерей а наша правдива то московска десь тамъ. Але мôй хлопскій розумъ каже: що тая мова котрою не говору, анѣ не розумѣю такъ само якѣ и о. протоерей, неможе бути мою рôдною. Та рôдна котрою говорю — та рôдна що мати котра мене родила. Сли моя мова, а якась тамъ росiйска не все одно, то и рускій народъ а россійскій также не все одно, бо народъ ôдъ народу пôзнаемо по его мовѣ". Такъ то уже нашъ чоловѣкъ думае днесь!

Але горе буде тимъ платнымъ наймитамъ місіонерамъ царославі, янаколи збаламученыхъ нашихъ людей невчене око загляне имъ въ душу глубоко, глубоко!..

ДАВЪ БЫ БОГЪ!

Якъ намъ доносять, рускй братства будуть робити товарискй забавы на дохôдъ „Народного Дому" — щасть Боже!

Рухъ робôвничій.

Въ копальняхъ вугля не всюда йде добре робота. На околици Пітсбурга майнерски штрайкй ще не цѣлкомъ утихли. Властителѣ найбôльшихъ бань ще вагають ся зъ пôдвысшенемъ платнѣ вôдъ тоны, а меньшй властителѣ беруть правда людей до роботы не пôдвышаючи анѣ о центъ больше — тôлько оглядають ся на богатшихъ властителѣвъ копальнь потѣшають робôтниковъ тымъ, що и они пôдвысшуть ôдъ тона, наколи тамтотй такъ зроблять.

Якъ усѣ майже тутейшй робôтничй газеты пишуть, мае ôдъ мѣсяця Мая сего року обернутись на лучше и всюда буде легко о роботу.

Въ Jerey City у цукроварнѣ много робôтниковъ зостало выплаченыхъ зъ причины же цукру готового е всюда повно а замовлення на него нема. Але се довго такъ не буде, липень кôлька днѣвъ.

Въ New-York-у 7 тысячъ испаньскихъ робôтниковъ въ фабрикахъ цигаровыхъ постановили зробити страйкъ зъ той причины, що властителѣ хочуть имъ зменьшати платню о 2 дол. ôдъ тысячъ штукъ цигаровъ.

Въ Gras Creck, Utah. Во всѣхъ тутейшихъ майнахъ не робить ся бо залляла вода.

Mc. Donald, Pa. Тысячъ майнеровъ робôтниковъ мали свое вѣче, на котрôмъ ухвалили не робити за меньшу цѣну якъ за 69 цн. ôдъ тоны угля.

Otumva, Io. будують нову бреху за капиталомъ 25 міліоновъ дол. и не одовга пôчнесь копаня угля.

Робôтники штату Illinois подали прозбу до штатеской лигислятуры щобъ та выдала законъ о 8 годинной денной роботѣ.

Въ наслѣдокъ втрайку льондинскихъ шевцѣвъ, въ великой скôлкости высылаесь ихъ теперь зъ Америки обувя всякого рода.

Въ Бензелрадъ, пôдъ Трешемъ збунтовали ся робôтники вугля, запалили одну копальню и побили одного жандарма.

Вѣденьска поліція сконфіскована кôлька тысячъ обôжниковъ, зазываючихъ робôтниковъ до святкованя дня першого Мая.

Homestead, Pa. Въ тутейшихъ желѣзныхъ фабрикахъ Carnegie до теперь слабо йшла робота, але полѣпшала ся опять и то на довгій часъ.

ПОЛІТИКА.

ХИНЫ и ЯПОНІЯ.

Хинско-Японьска война уже майже закôнчилась, бо обѣ воюючй державы пôдписали угоду мира пôдъ слѣдуючими умовами:

1. Корея мае бути независима.
2. Островъ Формоза мае перейти на вѣчну власнôсть Японіи и часть краю Манджуріи.
3. Хины мають сплатити Японіи 100 мільоновъ дол. военного вôдшкодованя.

АВСТРІЯ

На дняхъ далось чути сильне замлитрясеніе въ Вѣдни въ Каринтии и въ Тріестѣ. Особливо мѣсто Лайбахъ, много потерпѣло ôдъ землитрясенія. Костелы, домы, и инши великй будынки обернулись въ руйну. Людей много побило.

УГОРЩИНА.

Сего року той край много а много потерявъ через страшну повѣнь. Дунай и инши рѣки выступили зъ своихъ берегôвъ и заляли далеко и широко села и мѣсточка. Въ однôмъ лише окрузѣ 700 людей знаходить ся безъ хлѣба и безъ даху.

РОСІЯ.

Росиске правительство вельми незадоволене зъ побѣды Японіи, а ще больше розлютилось на угоду: здѣлати Корею не завѣсимою и часть Манджуріи вôддати Японіи. Росія порозумѣвшись зъ Францію, запротестовала и грозить войною Японіи. Японія, маючи по своей сторонѣ Англію, заявила що и зъ Росіею готова битись. И кто зна чи не будемъ мати европейску вôйну. Росія надѣялась въ мирный способъ придбати хоть пôвъ Кореи для себе, але не вдалось.

ФРАНЦІЯ.

Въ той хвили коли се пишемо, Франція въ имени европейской цивилизаціи палить и нищить приморски мѣста на Мадараскарѣ, щобы ось доказать що она мае тамъ право.

КУБА.

Славный испаньскій генералъ Martinez de Campos прибувъ зъ численнымъ войскомъ на островъ Куба мерить повстане. Розчарованый сердечнымъ принятіемъ зъ стороны люду, думавъ зъ повстанцями справить ся въ коротцѣ. Але повстанцѣ, якъ доносять газеты, перуть правительственне войско по всѣхъ усюдахъ.

Война.

Въ политичныхъ кругахъ Европы сподѣють ся войны Росіи зъ Японію и Англію.

РУСКА ТОРГОВЛЯ

СНАРЯДОВЪ ЦЕРКОВНЫХЪ ИКОНЪ, КНИГЪ И РИЗЪ

МИХАИЛА ДЫМЕТА
во ЛЬВОВѢ въ ГАЛИЧИНѢ

Поручае своимъ землякамъ въ Америцѣ всякого рода вещи церковнии а именно:

Евангеліе нового изданія въ розличныхъ прехорошихъ оковахъ и оправахъ ôтъ 55 з. р. до 225 злр. Плащаницѣ на полотнѣ ôтъ 18 злр. до 42 злр. на шолковой матеріи ôтъ 48 до 130 злр. Фелоны, Стихарѣ, Хоругви. Фаны, Артоси, Хлѣбницѣ, Кресты всякого рода, Патрицѣ, Чашѣ, Кадилницѣ, Дарохранительницѣ, Пауки, лихтарѣ, альпаковіи, мосяжніи, и циновіи. Всякіи книги церковни, а особливо поручае образи до Иконостасôвъ хорошой роботи по дуже умѣренних цѣнахъ, на полотнѣ якъ я посылавъ уже до Шенандоагъ Па, Фріляндъ Па. Міннеаполисъ Мінн. а всѣ були совершенно задоволени о чômъ ся переконати можна.

Чувъ я що въ Америцѣ забераютъ ся жиды продавати церковни веща и кажуть собѣ за лихій товаръ надзвичайно дорого платити, для того прошу всѣхъ а особливо Всечестне руске Духовеньство и братства церковни, котримъ лежить на серцю украшеніе домôвъ божихъ, щобы съ своими потребами до мене удавались, я всѣ замовленя яко Русинъ и вашъ родимець якъ можь найтаньше и найсовѣстнійше виготовлю. Для того не дайте ся ошуковати отъ людей, котри не маютъ изображенія о церковнихъ вещахъ. При замовленіяхъ або, обсталюнкахъ, прошу заразомъ и грошѣ присилати, а слибы замовленіе больше стояло якъ 200 злр. или 100 дол. то прошу долучити еще 10 злр. осôбно на таксу, котру треба заплатити американьскому конзулеви въ Вѣдни за потвердженіе рахунку.

Всяки замовленя прошу посилати через „Свободу“ Цѣнники можно получити въ Редакціи „Свободы“

Зостаю съ почтеніемъ Михаилъ Дыметъ.

УВАГА.

Хотячй приступити до „Союза“ най посылають вступне и мѣсячне до касіера.

Mr. John Glowa
Excelsior Pa.

И увѣдомити секретара пôдъ адресою.

Rev. J. Konstankiewicz
144 South Franklin Str.
Shamokin Pa.

ОДИНОКІЙ РУСКІЙ ШТОРЪ
въ
ОЛИФАНТѢ ПА.

Пôдъ зарядомъ
ГЕОРГІЯ ХИЛЯКА

Звѣстного руского патріоты. Есть се найлучше заосмотреный зô всѣхъ шторôвъ во всѣ потребнî товары и всякого рода по якъ найтаньшой цѣнѣ.

Кождый тамошный Русинъ уважаючи себе правдивымъ и щирымъ патріотомъ, най спѣшить до свого руского штору. Особенно нашѣ ґаздынѣ най йдуть громадно! Нащо Юськôвъ, Шмулѣвъ спомагати? Идѣть до свого.

МИХАИЛЪ ЕВЧАКЪ

Рускій
— ЕДИНЫЙ —
КОНТРАКТОРЪ
и
БУДОВНИЧІЙ
—въ—
Вилксбарѣ и околицѣ.

Его камѣнне пôдъ будову есть найлѣпше, а робота найтрвальша.

Будуе мосты и домы, мае власнî конѣ до звозу матеріялу.

Дае кериджѣ на похороны на весѣля, хрестины и т. і.

Мешкае
на River Side,
Недалеко Рускои Церкви.

ДОКТОРЪ

H. BEATTIE BROWN, M. D.,
129 Warburton Ave.,
YONKERS N. Y.

Всѣмъ братамъ Русинамъ въ Юнкерсъ радимо въ разѣ слабости удаватись до него.

ИВАНЪ ТАЛПАШЪ

Недалеко лігайского діпа
въ
Mt. Karmel, Pa.

Поручае любымъ краянамъ свой добре заосмотреный

ГОТЕЛЬ.

Пиво, горѣвка, ликеры и цигары найлучшого сорта.
Таный и выгодный нôчлегъ
Снѣдане, обѣдъ и вечера все свѣже, смачне и дешеве.
Попробуйте!

РУСКА ТОРГОВЛЯ
(Creek Store Company)

415 Shamokin Str,
въ ШАМОКІНѢ ПА.

Поручае мѣсцевымъ Русинамъ и на околицю своѝ богатый складъ всякого рода виктуалôвъ и майнерскихъ знарядôвъ.

Е туть мясо
И лопата,
Суть и скирнѣ
И гербата,

Перець, гвозды и кобасы,
Мука, крохмаль, солонина
Мыски, горшки всѣ овочи
Зеленина и сушенина.
Е чернушка,
Е петрушка.

РОДИМЦѢ!

Маю честь увѣдомляю моихъ краянôвъ що я отворивъ РУСКУ ГРОСЕРНЮ И БУЧЕРНЮ

108 Morris Street въ
JERSEY CITY N. J.

Поручаю ся ласкавой памяти всѣхъ земляковъ
ЮСТІЯНЪ КРИНИЦКІЙ.

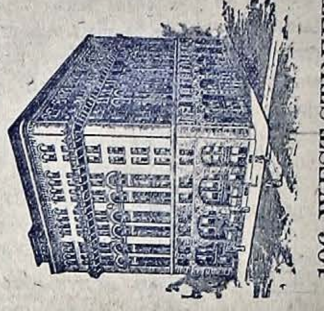
D. OLDENBURG
ПРЕДПРІЕМЦЯ ПОХОРОНОВЪ.

77-87 Morris Str.
Jersey City N.J.

Удавайте ся въ потребѣ до него.

F. MISSLER & KRIMMERT,

Продаю найтуньше шифкарты до старого краю и посилаю грошѣ въ якъ найкоротпôмъ часѣ певно, беспечно безъ жадного клопоту.
Кôлько то уже людей посилало грошѣ до старого краю и купило у мене шифкартъ? а еще жаденъ не скаркивъ ся що му була яка хиба.
Поручаюсь памяти моимъ краянамъ остаюсь съ глубокимъ поважанемъ а не забувайте на

F. MISSLER

106 WEST STREET
NEW YORK
A въ JERSEY CITY
111 Hudson STREET

R. H. MORGAN
9 W. CENTER ST.
SHENANDOAH PA
ФАБРИКАНТЪ

Прапорôвъ (фан) Хоруговъ, Одзнакъ, Пасовъ, Шапокъ для Братствъ.

Фана для парады зъ найлѣпшого едвабу; чотыри и пôвъ через шесть и пôвъ стôпъ со всѣма приборами $25, и 26.75

Прапоры больши зъ найлѣпшой матеріи по $32.00 $35.00 $45.00 и $50.00

Пишѣть по цѣнники и по пробу до:

R. H. MORGAN
9 W. Centre Str.
SHENANDOAH, Pa.

T. TALPASZ,
ТЕОДОЗІЙ ТАЛПАШЪ

РУСКІЙ РЕСТОРАТОРЪ И ГОТЕЛЬНИЧІЙ.

246
PEARL ST
SHAMOKIN, PA.
Недалеко рускои плебаніи.

Добрый вечеръ, друже мой!
— Добрый вечеръ, свате!
А куда такъ спѣшите?
— До Талпаша, брате!

Що за Талпашъ? Звидки онъ?
— Та-жъ краянъ нашъ милый
— У него всѣ русины
— Подкрѣпляють силы!...

— Що за брындза й пиво тамъ!
— Обходить ся файно!
— Обслугуе якъ братамъ!
— Танъо надзвычайно!

BOLESLAW SEEGER

Поручае ся ласкавой памяти краянôвъ що въ его салонѣ завсе свѣже пиво и рôжнорôдни напой.

Хороша саля для забавъ в братскихъ засѣданъ.

168. Warren & Dodley Strs.
JERSEY CITY N. J.

До рускихъ промысловцѣвъ и купцѣвъ.

Кто хоче на бізнесѣ
Заробляти
Мусить въ „Свободѣ“
Свôй анонсъ дати.
Чи ты швець
Чи кравець,
Чи крамарь
Чи шинкарь
Чи погребалникъ
Чи ликаръ
Чи трумнярь
Чи аптекаръ —
Дай ся оголосити,
Въ „Свободѣ“ возвеличити,
Щобъ тя люде знали
До тебе заходжали
Твôй товаръ куповали
И бѣзнесъ твôй поправляль.
Тодѣ будешь мати гроши:
Будешь патріотъ хороший.
Будешь „Свободу спомагати
Руску справу пôдперати
А ну Кирило
А ну Стефане,
А ну Даниило
А ну Иване:
Всѣ ся оголосѣть
Най зна о васъ свѣтъ!.

Молись, трудись, тверезись, учись, до „Союза“ запишись, до читальнѣ ходи! Бога въ серцю май, ближняго люби, церковь посѣщай, „Свободу“ читай! Русь святу люби, доброму научай ся, грошей не марнуй, въ процеса не вдавай ся! Въ льотерію не грайте, только грôшъ щадѣть. Братя! намъ треба „Народного Дому“ ану скинтесь по центови! Се не запоминайте!..... Буде зъ васъ